

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-520-4-3>

**LEXICO-SEMANTIC GROUPS OF COMPARISON OBJECTS
(BASED ON V. PIDMOHYLNY'S NOVEL "A LITTLE DRAMA")**

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ СЕРЕД ОБ'ЄКТІВ
ПОРІВНЯНЬ (ЗА РОМАНОМ В. ПІДМОГИЛЬНОГО
«НЕВЕЛИЧКА ДРАМА»)**

Doskaliuk M. S.

Teacher

*Separate Structural Unit Chernivtsi
Professional College of Kyiv Institute of
Intellectual Property and Law of
National University "Odesa Law
Academy"
Chernivtsi, Ukraine*

Доскалюк М. С.

викладач

*ВСП Чернівецький фаховий коледж
Київського університету
інтелектуальної власності та права
Національного університету
"Одеська юридична академія"
м. Чернівці, Україна*

Валер'ян Підмогильний – один з найвідоміших українських письменників і перекладачів початку ХХ століття, представник «розстріляного відродження». Для аналізу порівнянь у творчості Підмогильного обираємо його роман «Невеличка драма», який часто залишається незаслужено поза увагою як читачів, так і дослідників.

Порівняння полягає у зіставленні двох предметів або явищ з метою пояснення одного з них через інше і відображає індивідуальне світосприймання, світовідчуття, систему цінностей і формування особистісного концептуального світу. На думку Івана Безпечного, найкращими з мистецького погляду вважаються ті порівняння, які крім своєї оригінальності і свіжості, відрізняються ще своєю високою наочністю, мальовничістю та емоційним забарвленням [1, с. 85].

У ході аналізу матеріалу твору виділяємо такі лексико-семантичні групи серед об'єктів порівнянь:

- абстрактні поняття:

І це почування відсутнього, як присутнього, тішило її, мов захватна гра, мов та радісна омана, що одне тільки бажання викликає – бути в омані якнайдовше! [2, с. 64]; Його вело до неї щось, ніби фатальне сумління злочинця, що вертається на місце злочину, і ноги йому тремтіли, бо він ішов сюди як на страту. [2, с. 77]; Ця плутанина намірів і чуттів дівчині видавалася часом просто страшною, мов їй відкривався відразу залаштунковий хідник життя, таємничо й дивно покручений. [2, с. 145]; Може, якраз зараз; покінчивши з роботою, він віддається спогадові про неї, кличе її тихим

шепотом, **як тепле видиво, як свою мрію-натхненницю**, і раптом своїм поворотом вона, мов злочинниця та, знищила б цей скарб його душі... [2, с. 86]; **А ось тепер воно сягнуло ще вгору на кілька ступнів, немов любовний прес, що душив його, збільшив відразу своє нагнічення.** [2, с. 97]; **Щось таке, як душевна нудота**,— легке й неприємне чуття розлагодженості всередині, як ніби в трибки душі потрапило стороннє твориво, чіплялось зубців і гальмувало їх поправний ритм. [2, с. 2].

- назви людей:

Бо ми дуже далеко сягнули й звертаємо очі назад, **мов пересельці в бік покинутого рідного краю.** [2, с. 67]; **Я зжився з ними, як сліпеч із своїм собакою.** [2, с. 88]; В цьому спеціально чоловічому порядку важить сама лиш доцільність, обдерта, **як стара жєбращка**, й заразом безоглядно ворожа до всяких питань естетики. [2, с. 40]; **Думав жадібно, як спраглий воду п'є** – захлинаючись, великими безоглядними ковтками. [2, с. 50].

- назви тварин:

Уперта, як молода коза! – сказав Дмитро.— Молода й гарна... [2, с.60]; **Він скорявся, робився тихий, як ягня**, але непомітно здобував щодня більше прав у поводженні з дівчиною. [2, с. 94]; **Я не жєвжик якийсь, часу в мене обмаль, я працював, як віл**, я був голодний, зморений і все-таки приходив. [2, с. 46].

- назви явищ природи та об'єктів природи :

І раптом він лишився сам у цій кімнаті, **мов у дикій розпеченій пустелі**, з єдиним бажанням: бачити її, дивитись на неї довго, тільки дивитись, тільки споглядати на неї без кінця, без думок і без слів. [2, с. 68]; **Тихе хвилювання – якесь м'яке, нестливе, лагідне** – пройшло її по тілі дрібним неспійманим дрозжем, **ніби теплий легіт** її раптом обвіяв і спинився на її грудях пухким лєскоточим птахом. [2, с. 65]; **Здібністю виразно мислити, вмінням сконцентрувати мозкові сили в одну точку, мов те сонячне проміння**, що, крізь лінзу пройшовши, ту точку пропалює, – цими властивостями своїми профєсор справедливо пишався. [2, с. 49]; **Іноді вона півроздягнута слухала його філософування, що бриніло тоді надзвичайно піднесено, і уявляла себе геть маленькою, а руки, що обіймали її, здавались їй галуззям, де вона гойдається, і мову його вона чула, як вечірній хлюпінт води об берег.** [2, с. 105]; **Він почав її захоплено казати, що душа ніколи не стомлюється, що творчість веде людину вічно вперед, і минуле зникає, як ніч, як туман із вранішнього обрїю...**[2, с. 200].

- назви неживої природи:

Він почував себе, **як лантух**, з якого висипано зерно. [2, с. 114]; **Та не стійте ви, як стовп!** – Льова був хоч і худий, затє довгий. [2, с. 11]; **Його думка спинилась і, не рухаючись вперед, почала**

проймати його все глибше, почала занурятись йому всередину, як гостре жало, як тонкий і безкрайїй дріт, що проходить у кожний закруток його жил, облудуючи всі м'язені його виснагою і зневіллям. [2, с. 68].

Отже, завдяки використанню порівнянь з природними явищами, тваринами та неживими предметами, автор майстерно зображує внутрішні конфлікти і переживання персонажів, а також детально передає особливості їх емоційних станів. Порівняння у романі «Невеличка драма» виконують не тільки естетичну функцію, а й стають потужним інструментом для глибшого розуміння духовного та психічного світу героїв, додаючи твору багатогранність і емоційну глибину.

Література:

1. Безпечний І. Теорія літератури. Київ, 2009. 388 с.
2. Підмогильний В. П. Невеличка драма: Роман на одну частину. Харків, 2022. 285 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-520-4-4>

TOPOS OF TRANSYLVANIA IN CONTEMPORARY NOVELISTIC DISCOURSE

ТОПОС ТРАНСИЛЬВАНІЇ В СУЧАСНОМУ РОМАННОМУ ДИСКУРСІ

Ivanyshyn M. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Foreign Literature and Polonistics
Drohobych Ivan Franko State
Pedagogical University
Drohobych, Lviv region, Ukraine*

Доскалюк М. С.

*викладач
ВСП Чернівецький фаховий коледж
Київського університету
інтелектуальної власності та права
Національного університету
“Одеська юридична академія”
м. Чернівці, Україна*

Осмилення травм минулого, тема пам'яті, непроста європейська історія ХХ століття стають об'єктом дослідження сучасного роману як масового, так і високохудожнього. Антропологічний вимір історичних перепитій, історії родини на тлі історії свого краю чи держави стають все більш запитуваними для читачів і відповідно перекладачів, видавців. Топос Трансильванії, Дунаю у сучасному